

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

MARCEL MARTINET

Όταν από τους μεγάλους λαούς της Ευρώπης οι κυβερνήται τους εξόριζαν, με τον πιο αμείλικτο τρόπο, την ελεύθερη σκέψη και το ανθρωπινό αίσθημα, στα χρόνια του παγκοσμίου πολέμου, μερικοί χλωμοί άπαρηγταί της γενικής σκλαβιάς και πιστοί σε κάποιες πείσιμονα ριζωμένες ιδέες ανθρωπίνης αλληλεγγύης, χωριστά ο καθείς, χωρίς συνεννόηση, έπαιρναν το δρόμο που έφερνε επάνω στο έλβετικό όροπέδιο όπου ήταν δυνατό ακόμα ν' αναπνεύσουν ελεύθερα, να περισυλλέγουν και να ρίξουν στον κόσμο τη διαμαρτυρία της συνειδήσεως που παρέμενε άσβυστη.

Ένας απ' αυτούς, ο ποιητής επαναστάτης Marcel Martinet, ξέφυγε μιά στιγμή από τη χώρα του και βρέθηκε, το 1917, στη Γενεύη, με τη μεγάλη φροντίδα να παρουσιάση στο φώς το πονεμένο αίσθημά του, χυμένο μέσα σε βοερούς, γεμάτους από κραυγές άπελπισίας και έξεγέρσεως στίχους. Μη μπορώντας να τους δημοσιεύση στη Γαλλία γύρεψε ένα κομμάτι ελεύθερης γής όπου έσημείωσε την παρουσία μιάς συνειδήσεως, της «άδέκαστης και άνυπότακτης συνειδήσεώς του, εκδίδοντας τα «Καταραμένα Χρόνια» του. (1) Τα ποιήματά μου αυτά, έλεγε, μου άπαγορεύθηκε να τα δημοσιεύσω στη Γαλλία. Άλλά θα έρθη ημέρα που θα δημοσιευθούν. Ή ημέρα αυτή ήρθε το περασμένο μόνο καλοκαίρι. Ανατυπώθηκαν πράγματι στη Γαλλία με τον ίδιο τίτλο, έπανημένα με νέα ποιήματα. (2)

Όλη η τροπή, όλη η άπελπισία, όλη η άπογοήτευσις. Και μαζί, κυριαρχώντας αυτά τα αίσθηματα, η κραυγή της άνυποταξίας, της επαναστάσεως. Μιά πρωτόγονη, βαθειά, ανθρωπίνη διάθεσις. Ο άνθρωπος άποσειόντας τις μικρές, ρυπαρές έγνοιες, και τηρώντας κατάματα την άποστολή του: ότι πάνω σ' αυτή τη γή των αιμάτων και των δακρύων ορίσθηκε ν' άρμονισή τις ανθρωπίνες σχέσεις με την άγάπη.

Τέτοια η ποίησης των «Καταραμένων Χρόνων».

Ο Ρομάν Ρολλάν έχαρακτήρισε τον Martinet ως το μεγαλύτερο ποιητή του πολέμου σ' όλη την Ευρώπη. Τον ποιητή που ο πόλεμος έκαμε να σκύψη μέσα του και να ξεσκεπάση όλη την άναγκάτηση, όλη την οδύνη του ανθρωπού μπροστά στα σφαγεία που, στολισμένα με όλα τα κουρέλια των πλανερών συμβόλων, έστησαν και οργάνωσαν τα κράτη μέσα στην Ευρώπη.

Τι ίσοπέδωσις συνειδή εων ήταν εκείνη, κάτω από τον τροχό του συνολικού τρόμου! Τι έρημιά ανθρωπών... Ή φωνή του Martinet βοά μες στην άπέραντη νύχτα, σά βρονκόλακας. *Άνθρωποι δέν υπάρχουν πιά. Τους κατάπτε η γή. Πότε θα ξυπνήσουν;

Τέτοια άπήχηση αφήνουν οι στροφές των «Καταραμένων Χρόνων».

Και καλωσύνη. Σκύβει με άπειρο οίκτο στις πληγές των δυστυχών ανθρωπών, που ένοχοι ή άθωοι πονούν, πονούν τόσο πολύ. Τι μπορούν να αούτοι; Ποιός είναι ο δυνατός μέσα στη κοσμοχαλασιά...

Τι κεντηρή ή σάτυρα του! Με τι βέβαιο χέρι κεντηριάζει, ως το ίδιο το νεδρο, την άνανδρία και τί παραφουσκωμένη μορφοσοφία των διανοητικών προεστών που έπιστατούσαν να γίνεται άσφαλώς και χωρίς φόβο ξυπνήματος η θυσία των προβάτων...

(1) Les Temps Mandits. *Εκδοσις του περιοδικού demain.

(2) *Εκδοσις Ollendorff.

Αὐτὸς εἶναι ὁ Marcel Martinet πού με τὸ ἄρθρο του μᾶς συντροφεύει μέσα σ' αὐτὸ τὸ φυλλάδιο. (*)

Μ. Π.

Γιὰ τὸν Ἰταλὸ συνεργάτη μας Luigi Fabbrì πού τόσο μετὰ μᾶς πληροφοροεῖ γιὰ τὴν πλούσια σὲ κοινωνικὴ ζύμωση Ἰταλικὴ κίνηση, θὰ γράψωμε προσεχῶς.

ΤΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΜΑΣ

Ἀπὸ τὸ φόβο μήπως πέσωμε ἔξω, λογαριάσαμε τὶς συνδρομὲς μας καὶ τὴν τιμὴ τοῦ φυλλαδίου πολὺ ἀκριβὰ, φαίνεται. Πρῶτοι οἱ φίλοι μας βύλανε τὶς φωνὲς παρατηρώντας ὅτι ἡ ἀκρίβεια εἶναι ὁ μόνος τρόπος νὰ μὴ διαβάξεται τὸ περιοδικὸ μας. Ἡ ἀπάντησις μας εἶναι εὐχολη: ἔχοντας μπροστά μας ὡς μόνον στοιχεῖο βέβαιο τὰ ἔξοδα, ἀνάγκη νὰ ὀρίσωμε τὰ ἔσοδά μας τουλάχιστο σὲ ψηλὴ ἀναλογία. Μᾶς ἀπαντοῦν ὅτι ὑπάρχει καὶ ἄλλος τρόπος: τὰ ἔσοδα μποροῦν ν' αὐξηθοῦν ὄχι μὲ τὸ νὰ πουλοῦμε ἀκριβὰ κάθε φυλλάδιο ἀλλὰ μὲ τὸ νὰ πουλοῦμε ὅσο τὸ δυνατό περισσότερα φυλλάδια. Καὶ πρὸς τὸ σκοπὸν αὐτὸν οἱ τιμὲς μας εἶναι ἀκατάλληλες. Ἐπειτα καὶ πρὸ πάντων, προσθέτουσιν οἱ φίλοι μας, ὁ μόνος σκοπὸς σας εἶναι νὰ διαβάξεται τὸ περιοδικὸ σας. Ὅλες οἱ θυσίαις ἐπιβάλλονται γι' αὐτὸ τὸ σκοπὸ.

Τὰ ἐπιχειρήματα αὐτὰ δὲν μποροῦσαν παρὰ ν' αὐξήσουν τὶς δικές μας σκέψεις καὶ φροντίδες καὶ ἀποφασίσαμε νὰ τολμήσωμε. Μ' ὅλες τὶς ἀκρίβειαι, μ' ὄλο τὸ κίνδυνον πού τρέχομε νὰ μείνωμε στὸ τέλος τοῦ χρόνου ἀνοιχτοί, κατεβάξωμε τὶς συνδρομὲς μας καὶ τιμὲς μας κάτω ἀπὸ τὰ μισά. Στὸ πρῶτον φυλλάδιο εἶχαμε π.χ. ὀρίσει γιὰ τὴν Αἴγυπτον Γ.Δ. 18 τὸ φυλλάδιο — κατεβαίνομε σήμερον στὰ 8 γροσ. διατ. Τὸ ἴδιον καὶ γιὰ τὶς ἄλλες χώρες, τὸ ἴδιον καὶ γιὰ τὶς συνδρομὲς. Στὴ δευτέρῃ σελίδῃ τοῦ ἔξωφύλλου σημειώνονται λεπτομερῶς οἱ ὅροι μας καὶ μὴ παραβολὴ τους με τοὺς ὅρους τοῦ περασμένου φυλλαδίου θὰ δεῖξῃ τὴν... πρόοδον.

Ἐτι δὲν θὰ κατηγορηθῶμε ὅτι δὲν προσπαθήσαμε νὰ πλησιάσωμε ὅσο εἶναι δυνατό, στὸ δύσκολον αὐτὸ ἐπίπεδον, τὶς τσέπες τοῦ κοινοῦ. Στους ἀναγνώστες τῶν «Γραμμάτων» μένει τώρα νὰ ἐπαληθεύσουν τὴν ἐλπίδα τῶν φίλων μας πού πιστεύουσιν στὸ οικονομικὸ αὐτὸ γνωμικόν: ἐν τῇ καταναλώσει τὸ κέρδος. Ἴσως, ἐπίσης, ν' ἀποδείξουν μ' αὐτὸ ὅτι, μέσα στὸ ἑλληνικόν, οἱ ἀνθρώποι ἀρχίζουν νὰ ἔχουν καὶ ἄλλες ἀνάγκες ἀπὸ ἐκεῖνες πού προσδιορίζει ἡ γαστρικὴ χόρα.

Παρατηροῦμε ὅτι μερικοὶ ἀπὸ τοὺς συνδρομητὲς μας, πληρώσανε ἤδη τὴν συνδρομὴν τους σύμφωνα μὲ τὸ παλιὸ τιμολόγιον. Ἡ διαφορὰ μεταξὺ τῆς παλιᾶς καὶ νέας συνδρομῆς βρίσκεται στὴ διάθεσίν τους. Μποροῦν νὰ μᾶς τὴν γυρέψουν πίσω. Μποροῦν νὰ μᾶς τὴν ἀφήσουν εἰς πίστωσίν τους. Μποροῦν ἐπίσης καὶ νὰ τὴν χαρίσουν στὸ ταμεῖον τῶν «Γραμμάτων».

Η ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ

(*) «Τὰ Καταραμένα Χρόνια» εἶναι τὸ πρῶτον βιβλίον. Στὴν ἀρχὴ αὐτοῦ τοῦ χρόνου ἐδημοσίευσεν ἕνα ρομάντισον La Maison à l'Abri δπου ζωγραφίζει μὲ μεγάλη τέχνη τὴ ζωὴ μιᾶς ἀνθρώπινης μυρμηκοφωλιάς — ἐνὸς μεγάλου σηητιοῦ — κατὰ τὸν πόλεμον. Ὁ πόλεμος ἐκεῖ μακριά, ἐπιφάντης ἀθέατος. Ἐδῶ ὁ ἀντικτυπὸς του, ἴδιος καὶ ποικιλόμορφος, ἐπάνω στους κατοικοὺς, στους κακομοίρηδες πολίτες. Δυνατὴ σύνθεσις γεμάτη πάθος. Ὅμως ἐκεῖ μέσα δὲ θὰ βρῆτε ὄλο τὸ Martinet.